

Gäller för: Verksamhet Urologi

Giltig från: 2025-08-18

Innehållsansvar: Henrik Kjölhede, (henkj2), Sektionschef

Giltig till: 2027-08-18

Granskad av: Henrik Kjölhede, (henkj2), Sektionschef

Godkänd av: Ali Khatami, (alikh), Verksamhetschef

Antibiotikaproylax vid urologiska ingrepp

Syfte

Syftet med antibiotikaproylax är att minska risken för postoperativa infektioner.

- Starkt vetenskapligt underlag för antibiotikaproylax finns vid TUR-P och TRUL med biopsering.
- För uretärskopi, perkutan stenextraktion, öppen eller laparoskopisk operation utan intrång i urinvägarna (ex nefrektomi), öppen eller laparoskopisk operation med öppna urinvägar (ex pyeloplastik, blåsresektion), prostatektomi och skrotal kirurgi är det vetenskapliga underlaget otillräckligt för slutsatser.
- För öppen eller laparoskopisk operation med öppen tarm (ex cystektomi med urindeviation) är det vetenskapliga underlaget otillräckligt för slutsatser. Närmast jämförbar kirurgi är kolorektal kirurgi, där antibiotikaproylax sänker infektionsfrekvensen.

Arbetsbeskrivning

Principer

- Antibiotika ges utifrån vårt PM; Antibiotikaproylax-urologiska ingrepp.
- Om annan proylax ges ska skälet till detta dokumenteras i patientens journal.
- Antibiotika bör ges som engångsdos.
- Oral administrering är möjlig om patienten har normal mag-tarmfunktion.

- Det tas urinodling på samtliga patienter preoperativt. Vid positiva urinodlingar behandlas patienten utifrån resistensmönstret. Behandling ges i totalt 5–7 dagar med start två dagar preoperativt. Om patienten har kvarvarande KAD eller urinvägskonkrement efter ingreppet ska antibiotikabehandlingen avslutas snarast för att undvika infektion med resistentastammar.
- Profylaxen skall täcka de flesta bakterier som normalt finns i operationsområdet.
- Adekvat antibiotikakoncentration skall finnas i vävnaderna vid operationsstart.
- Alternativa preparat vid allergi är Ciprofloxacin/Cefotaxim istället för Bactrim samt Dalacin istället för Heracillin.

Övrigt

- Det finns ingen evidens för förlängd profylax.
- KAD och/eller drän som sätts i samband med operation föranleder normalt ingen förlängd profylax.
- Förekomst av ortopedisk protes innebär inte att antibiotikapfylax skall ges på andra indikationer än ovan.
- Endokarditprofylax ges ej.
- Enligt svensk konsensus bör kontinuerlig registrering av postoperativa infektioner göras i form av ingreppsrelaterade frekvenser.
- Antibiotika med kort halveringstid (1–2 timmar) (ex Cefotaxim) skall administreras 30–60 minuter före incision. Preparat med lång halveringstid (t ex Eusaprim forte, Metronidazol) kan administreras inom 8 timmar före operationen. Ciprofloxacin bedöms ha intermediärt lång halveringstid och ges inom två timmar före operationen.

Ansvar

All personal som tjänstgör inom Verksamhet Urologi ansvarar för att följa rutinen. Verksamhetschefen ansvarar för att rutinen är känd och följs.

Uppföljning och utvärdering

Verksamhetschef ansvarar för uppföljning av innehållet i rutinen. Avvikelse från rutin skall hanteras i MedControl Pro.

Relaterad information

Antibiotika-PM för Verksamhet Urologi, se bilaga 1
Antibiotikaproylax-Urologiska ingrepp.

Kunskapsöversikt

Antibiotikaproylax vid kirurgiska ingrepp - En systematisk litteraturöversikt. SBU. Augusti 2010.

Wilson et al Prevention of Infective Endocarditis. Guidelines from the American Heart Association. A Guideline From the American Heart Association Rheumatic Fever, Endocarditis, and Kawasaki Disease Committee, Council on cardiovascular Disease in the Young, and the Council on Clinical cardiology, Council on Cardiovascular Surgery and Anesthesia, and the Quality of Care and Outcomes research Interdisciplinary Working Group. Circulation 1-19. May 8, 2007.

Antibiotikaproylax inför kirurgi, Södra Älvsborgs sjukhus, 2018-10-15
<https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/27919/Antibiotikaproylax%20inf%c3%b6r%20kirurgi.pdf?a=false&guest=true>

Samuel J. Ivan. Puneet Sindhvani. Comparison of guideline recommendations for antimicrobial prophylaxis in urologic procedures: variability, lack of consensus, and contradictions. International Urology and Nephrology November 2018, Volume 50, Issue 11, pp 1923–1937

Läkemedel – Antibiotikaproylax vid urologi. PM Landstinget Västernorrland/Sundsvall. Odmark, Israelsson, Tempe, Lindström. 190411.

Infective Endocarditis (Guidelines on Prevention, Diagnosis and Treatment of), European Society of Cardiology Clinical Practice Guidelines
<https://www.escardio.org/Guidelines/Clinical-Practice-Guidelines/Infective-Endocarditis-Guidelines-on-Prevention-Diagnosis-and-Treatment-of>

Bilaga 1 – Antibiotikaprofylax vid urologiska ingrepp

Ingrepp	Pro- fylax	Ad m. sätt	Preparat	Dos	Engån gs-dos	Behan d- lingsti d	Kommentar
Blåsa							
Cystektomi (enbart)	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		
Cystektomi + Urindeviation med tarm (t ex Bricker)	ja	i.v.	Cefotaxim 1gx3 + Flagyl 1,5g x 1		nej		
RARC (Robotassisterad radikal cystektomi)	ja	i.v.	Cefotaxim 1gx3 + Flagyl 1,5g x 1		nej		
Öppen blåsresektion	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		
TURB (Transuretral resektion blåsa)	nej						Om kateter ges p.o. Bactrim Forte 1x1, engångsdos
Blåsten transuretralt	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		
Njure/uretär							
Nefroureterektomi	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		
RALN (Robotassisterad laparoskopisk nefrektomi)	nej						
Nefrektomi	nej						
Robotassisterad laparoskopisk njurresektion	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		
Njurresektion	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		
Percutan stenextraktion	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		Om antegrad pyelografi utförs postop ges ytterligare en dos Trim/Sulfa i samband med detta.
Retrograd stenkirurgi (RIRS)	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		
Lap njobäckenplastik	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		

Ureteroskopi med stenextraktion	ja	p.o	Bactrim Forte	1x1	ja		
RF (Radiofrekvensablation njure vid njurtumör)	ja	p.o	Bactrim Forte	1x1	ja		
Laparoskopisk nefrektomi	nej						
Embolisering angiomyolipom	nej						
Prostata							
RRP (Radikal retropubisk prostatektomi)	nej						
RALP (Robotassisterad laparoskopisk prostatektomi)	nej						
Transvesikal adenomenukleation	ja	p.o	Bactrim Forte	1x1	ja		Förekomst av KAD jämföras med signifikant bakterieuri oavsett odlingssvar. Saknas resistensbestämning ges p.o. Bactrim Forte 1x2.
TURP (transuretral resektion prostata)	ja	p.o	Bactrim Forte	1x1	ja		Förekomst av KAD jämföras med signifikant bakterieuri oavsett odlingssvar. Saknas resistensbestämning ges p.o. Bactrim Forte 1x2.
TUIP (Transuretral incision prostata)	ja	p.o	Bactrim Forte	1x1	ja		Förekomst av KAD jämföras med signifikant bakterieuri oavsett odlingssvar. Saknas resistensbestämning ges p.o.

							Bactrim Forte 1x2.
Testis							
Ablatio testis	nej						
Testisprotes	ja	p.o	Bactrim Forte	1x1	ja		
Orchidektomi	nej						
Lymfkörtlar							
Lymfkörtelutrymning ljumske	ja	p.o	Heracillin 1g	1x3	nej	2 veck or	
Sentinel Node	nej						
Lymfkörtelutrymning retroperitonealt	ja/n ej						Ordination enl. operatör. Ges i så fall på operationsavd.
Penis							
Penisamp total + lymfkörtelutrymning ljumske	ja	p.o	Heracillin 1g	1x3	nej	2 veck or	
Penisamp partiell	ja	p.o	Heracillin 1g	1x3	nej	1 veck a	
Uretra							
AMS 800 (Urethrasfinkterprotes vid inkontinens)	ja	i.v.	Piperacillin/Tazobactam 4gx3			dag 1	
		p.o	Heracillin 1g x 3 x VII			fr o m dag 2	
Revision AMS 800	ja	i.v.	Piperacillin/Tazobactam 4gx3			dag 1	
		p.o	Heracillin 1g x 3 x VII			fr o m dag 2	
ProAct	ja	i.v.	Piperacillin/Tazobactam 4gx3			dag 1	
		p.o	Heracillin 1g x 3 x VII			fr o m dag 2	
Macroplastique	ja	p.o	Bactrim Forte	1x1	ja		

Öppen uretraplastik	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x2	nej	2 veck or	
Uretrotomia interna	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		
Övrigt							
Prostatabiopsi	ja	p.o .	Ciprofloxacin 750 mg	1x1	ja		Om förekomst av KAD, positiv u-odling eller multisjukdom inklusive diabetes ges behandling i förslagsvis 5-10 dagar med Ciprofloxacin 500mgx2.
Cystoscopi	nej						
Urodynamisk undersökning	nej						
Botox i blåsvägg	ja	p.o .	Selexid eller Furadantin	Behandling	nej	3-5 daga r	Behandling ges enligt senaste res bestämning. Om avsaknad av res bestämning ges Selexid alt Furadantin i 3-5 dagar.
Nefrostomi	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		Vid obstruktion med infektion: behandling
JJ-inläggning	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		Vid obstruktion med infektion: behandling
ESWL med p-kat	ja	p.o .	Bactrim Forte	1x1	ja		

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Urologi

Innehållsansvar: Henrik Kjölhede, (henkj2), Sektionschef

Granskad av: Henrik Kjölhede, (henkj2), Sektionschef

Godkänd av: Ali Khatami, (alikh), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9803-2137832294-79

Version: 4.0

Giltig från: 2025-08-18

Giltig till: 2027-08-18